Փոխջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի :

Տարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կէս արծաթ Մեհիտ կանխիկ վճարելի, քէ մայրաքաղաքիս եւ իր արուարձանաց եւ քէ գաւառաց համար :

վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի :

Տեղական եւ գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :

Հատը 40 փարայ է, եւ կգտնուի մասնաւորապէս Պանճ-գաբու ջրավաճառ եւ գրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը :

Գանուցման տողը 3 դրուշ է մէկ անգամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար :

Խմբագրութեան վերաբերեալ որ եւ է գիր ուղղելի առ Տճօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան կ. Պօլիս Պալըգ-բազար Նաճիյէ խան վերի յարկ թիւ 16 :

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Armenien Pountch
—16 Nafié-Han . Balouk-Pazar 16—
Constantinople

ՓՈՒՆՋ

Թիւ 1909 — ՇԱԲԱԹ — 1884 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 29

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եքսարխոսի պարտաց խնդիրը դեռ կը մնայ առանց վերջնական կարգադրութեան, և հետևաբար օր ըստ օրէ տակոս տակոսի վրայ բարդուելով պարտքն եւս քան զեւս կը բարձրանայ : Երուսաղիմայ վանական վարչութեան վիճակն առաւել ևս կը դժուարանայ կը ծանրանայ, և Երուսաղիմայ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն մայրաքաղաքիս մէջ կը դեգերի հիւանդագին և տագնապալից : Իրաւունք ունինք գանգատելու, թէ խնդրոյն վերջին յետաձգման դիմաւոր պատճառն Ազգային ժողովէն կարգեալ Մանաժողովն է, որուն պաշտօն տրուեցաւ Ազգային ժողովէն՝ ազգային Վարչութեան հետ խորհրդակցիլ, գաւառաբնակ ազգայիններէն յիշեալ պարտուց ի նպաստ հանգանակելի գումարին բաշխման ու հաւաքման եղանակին վրայ . բայց համաձայնելէ հետէ գանուեցաւ, բայց ձեռնպահ լինելու յայտարարութեամբ մը՝ որ յատուկ պաշտօնով ընտրեալ մասնախմբի մը ներկայի չէ՝ քաշուեցաւ, մինչդեռ պարտաւոր էր՝ իւր դիտողութիւնները անյապաղ մատուցանել զինքն ընտրող Ազգային ժողովոյ : Ինչո՞ւ արդեօք այսպէս վարուեցաւ մասնաժողովն, որոյ անդամոց մէջ՝ Երուսաղիմայ անօրինական վայրագ նուիրականութեան, ազգային իրաւանց սրբազնութեան և պարտուց ժամ յառաջ բարձման անհրաժեշտութեան վրայ սրտառուչ և եռանդնակիզեան ճառեր արտասանողներ կը գտնուին : Մասնաժողովն այսպէս վարուելով, ոչ միայն Երուսաղիմայ վանուց ցնաց, այլ և կերպիւ իւիք հաստատած կը լինի՝ Ազգային ժողովոյ դէմ ժամանակէ մը հետէ լսուած այն ամբաստանութիւնը, թէ այդ ժողովը խօսիլ աւելի կը սիրէ, և գործել՝ ո՛չ բնաւ : Մանաժողովոյ ընտրութիւնը ծանուցանելու առթիւ, մեք յատկապէս այս պարագան ալ յիշած, և փափաք յայտնած էինք, որ Ազգային ժողովն գործունէութեան օրինակ հանդիսանայ և բարձրաստ՝ իւր յանձնաժողովոյ ու մանաժողովոյ միջոցաւ, և Երուսաղիմայ պարտուց խնդրոյն համար կարգեալ մանասխումբն նախատիպ օրինակ լինի . սակայն յոյժ դժբաղդաբար ընդհակառակն տեսնուեցաւ . թերևս այսուհետև, թէև բաւական ուշ, այսպիսի օրինակելի վիճակի մէջ գտնուի մանասխումբն, Ազգային ժողովոյ առաջիկայ ուրբաթ աւուր նստին մէջ :

Կրօնական ժողովն Երկուշաբթի հետևեալ տնօրինութիւններն ըրաւ .

1.— Որոշեց դրկել Տարտանէլ առ Տ. Թադէոս քահանայ Ղընճըլարցի, որ աներջոյն ժողովոյն գործադրութեան սկսած է, թէ մինչև 10 օր գայ անպատճառ ի Պօլիս, և եթէ անսաստէ՝ ժողովն պիտի պարտաւորի լուծել զինքն ի քահանայութենէ, և լուծեալ հռչակել :

2.— Դեր. Տ. Տաճատ Մ. վարդապետ հրաժարական մատոյց Կրօնական ժողովոյ ի պաշտամանէ քարոզչութեան Նարլըգափուի և կեղեցւոյ, և ժողովն ընդունեց նորա հրաժարականը :

3.— Երկու գաւառացի քահանայագուի տեղեկագիրն ի նկատ առնելով ժողովն, որոշեց որոշ և ընդարձակ տեղեկութիւն ստանալ պաշտօնապէս, և ապա նոցա ուսումնական վիճակը քննել :

4.— Ժողովն՝ որ Ատանայի Եկեղեցասիրաց ընկերութենէն ուղած էր նոր հաստատելի վարժարանին ուսանող ծրագիրը, տեսնելով որ այլև այլ պատճառանօք ղրկած չէ ծրագիրն, ստիպանօք հրաման ղրկեց որ անպատճառ փութացընէ պահանջուած ծրագիրն :

5.— Ժողովն իմանալով որ դեռ պատրաստուած չէ էջմիածնէն Ս. Միւռոն բերելու համար որոշեալ ուղևորութեան ծախքն, և միւս կողմանէ դարձեալ լուր առնելով թէ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց բաղումք Ս. Միւռոնի համար նեղութիւն կը կրեն, խստիւ պատուիրեց Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր, որ ուղևորութեան համար պէտք եղած ծախքը հոգայ առանց այլևս յապաղելու :

6.— Տիտղէքիրի Կրօնական ժողովոյ դրերէն իմանալով, որ Հրաշագործ Տիդրանեան սրբազան՝ կրօնական ղեկծմանց մէջ կը դբաւնուի և հակառակ օրինաց եկեղեցւոյ անօրինութիւններ ըրած է, որոշեց դրել առ Տիդրանեան, որ վտիտ իւր պաշտօնատեղին՝ Մակարայեցւոց վանքը . որոշեց դրել և առ Կրօնական ժողով Տիարպէքիրի, որ չեղեալ համարի Տիդրանեանի ըրած անօրինութիւնները :

—Քաղաքական ժողովն՝ հինգշաբթի նիստ ընելով Բաղէշի, Պայազիտի, Երզնկայի, Քիլիսի, Սըղերդի և Մշոյ դաւառական, ինչպէս նաև ներքին ու թաղային խնդրովք զբաղեցաւ, յորոց հետևեալները կը հրատարակեմք .

1. Ազգային ժողովոյ Մայր Դիւանէն իմանալով, որ Կեդրոնական անտուկի 1884–85 տարւոյ եկմտեցուցի պատրաստութեան համար Ճանճնաժողով մը ընտրուած է Ազգային ժողովէն, որոշեց Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր միջոցաւ հրաւիրել Ճանճնաժողովոյն անդամները, Տնտեսական խորհրդոյ հետ համախոհմբ դուրս գալու և իրենց պաշտօնին ձեռնարկելու համար :

2. Կեդրոնական վարժարանի խնդիրը դարձեալ օրաձգեցաւ : Ըստ հրաւիրանաց Քաղաքական ժողովոյ, Ուսումնական խորհրդոյ անդամք ներկայացան ժողովին, սակայն 1882 ի յանճնաժողովոյ անդամք բացակայ էին, և իրենց կողմանէ լուր տրուած էր, թէ Ուսումնական խորհրդոյ ծրագիրն իմաստասիրելու համար դեռ չեն կրցած ժողովիլ : Ուստի Քաղաքական ժողովն հարկադրեցաւ դրել առ Ճանճնաժողովն, որ մինչև երկու շաբաթ կատարէ այդ իմաստասիրութեան գործն, և կանխաւ ծանուցանէ թէ պիտի կրնա՞ն երկու շաբաթէ յետոյ դումարելի Քաղաքական ժողովին ներկայ գտնուիլ, որպէս զի ըստ այնմ հրաւիրուին Ուսումնական խորհրդոյ անդամք, և դարձեալ դալով և ընդունայն երթալով ժամանակ չվնասի :

3. Որոշեց գոհունակութեան դիր դրել առ Աբժ. Տ. Յովսէփ Մ. վարդապետ Սարաճեան՝ Ս. Աղնորդական տեղապահ Պլէճիկի, տեղւոյն ժողովրդէն եկած գրերէ իմանալով, որ բարւոք և արժանապէս կը կատարէ իւր պաշտօնն ու պարտաւորութիւնն, և մեծաւ խնամով վոյթ կը տանի տեղական ժողովուրդն արքունի որոյ ծանրաբեռնեալ պարտքերէ աղատելու համար, երեւան հանելով բուն պարտատէրներն :

4. Եչմի–գափուի Թաղական խորհուրդը բաւական ժամանակէ հետէ կառավարիկէ Քաղաքական ժողովոյ՝ Լանկայի և Եչմի–գափուի ծովեզերեայ կողմերը միացընել Եչմի–գափուի թաղին հետ, որոյ խորհրդոյ կողմանէ կը խնամուին արդէն յիշեալ կողմանք ի մասին կրթական և այլ պիտոյից : Ժողովն ի նկատ առնելով այս առաջարկութիւնը, Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հօր յանձնեց նախնական քննութիւն կատարել և տեղեկագրել :

5. Էյուպ Ս. Եղիա եկեղեցւոյ Թաղական խորհուրդը սահմանադրապէս ընտրուած բայց հրաժարած լինելով ժողովը Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հօր յանձնեց վերջին յորդոր մ'ալ ուղղել առ հրաժարեալ խորհրդականն, և եթէ դարձեալ անդրդուելի մնան՝ նոր ընտրութիւն կատարել տալ :

6. Սմանիոյ քաղաքական ժողովոյ երկու անդամք հրաժարած, և նոցա տեղ ուրիշ երկու հոգի ընտրուած ու տեղեկագրուած լինելով, Քաղաքական ժողովն որոշեց վաւերացնել այս ընտրութիւնը :

— Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Գեր. Տ. Սահակ Ս. վարդապետ Յովհաննէսեան քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս եկած է՝ ազգային վարչութեան Կրօնական ժողովէն խընդրելու համար, որպէս զի վանքը նշանակէ՝ Նիկոմիդիոյ վիճակին վրայ ուղի քահանայ ձեռնադրելու պաշտօնով, որոյ պէտք ունի ժողովուրդն :

— Սմանիոյ հրաժարեալ Առաջնորդ Գեր. Տ. Պօղոս Ս. վարդապետ Խօլտամեան՝ որ ժամանակէ մը հետէ Պրուսայի կողմերը կը գտնուէր, քանի մ'օր յառաջ վերադարձաւ մայրաքաղաքս : Սմանիոյ վիճակի առաջնորդական խնդիրն՝ որ խառն ժողովոյ օրակարգին մէջ կը գտնուի, թերևս առաջիկայ չորեքշաբթի ի նկատ առնուի և Գեր. Տ. Խօլտամեանի հրաժարման վրայ ալ լսուելու : Ցայտնի է, թէ տեղւոյն Դաւառական ընդհանուր ժողովը խնդրած է ազգային Վարչութենէն՝ Սմանիոյ վիճակը միացնել Եւդոկիոյ վիճակին հետ, և առաջնորդութիւնն յանձնել Եւդոկիոյ Առաջնորդ Գեր. Տ. Ներսէս Մ. վարդապետի Աւետեան :

— Կը լսեմք, թէ Պլէճիկի ազգային ժողովներն՝ առաջնորդական տեղապահ Պլէճիկի, տեղւոյն ժողովրդէն եկած գրերէ իմանալով, որ բարւոք պաշտօնավարութեան համար գոհունակութիւն յայտնելով հանդերձ, կը դիտեն, թէ հարկ անհրաժեշտ է՝ օր յառաջ ճղդել Նորին Գերապատուութեան պաշտօնական բուն դիրքն ու իրաւասութեան սահմանն, որպէս զի կարող լինի առաւել գիտակցութեամբ և արագ մտօք աշխատիլ յօդուտ ժողովրդեան :

— Մշոյ Ս. Կարապետ վանուց միաբանութենէն Պատրիարքարան հասած վերջին դրերէն իմացուած է, թէ Խառն ժողովոյ կողմանէ կարգեալ վանահայրական տեղապահն՝ որ կը հրաժարէր, հաստատուն կը մնայ իւր այդ առաջադրութեան վրայ, և հետևաբար միաբանութիւնը կը խնդրէ ազգային Վարչութենէն՝ ուրիշ մէկը նշանակել վանահայրութեան պաշտօնին համար, որպէս զի վանքը չմնայ անտէր ու անխնամ :

— Երզնկայի Առաջնորդ Գեր. Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս, որ հիւանդութիւնը դարմանելու և օդափոխութիւն ընելու հրաման առած է ազգային Վարչութենէն, մայրաքաղաքս կուգայ այսօր կամ վաղը :

— Տարտանէլ գանուող Տ. Թադէոս քահանայ Ղընճըլարցի, որ Պօլիս կոչուած էր Կրօնական ժողովոյ կողմանէ, և քանի մ'օր յառաջ վերջին ազդարարութիւնն ուղղեալ էր առ ինքն՝ նախընթաց օրը մայրաքաղաքս եկաւ :

— Եկեղեցական խնդիր մը կը յուզուի վերջին օրերս Կրօնական ժողովոյ մէջ : Լուր արուեր է Կրօնական ժողովոյ, թէ բաւական ժամանակէ հետէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կանոնաց հակառակ ծո-

վորութիւն մը տակաւ ընդհանրանալ սկսած է Ազդին մէջ . այն է նորածին երեխաներն, փոխանակ առ առաւելն 10–15 աւուրց մէջ մկրտելու, ամիսներով և մինչև իսկ տարիներով պահել առանց խորհրդոյ մկրտութեան : Լուր տրուեր է Կրօնական ժողովոյ թէ այս օրերս առանց մկրտութեան մեռնելով քառամեայ երեխայ մը, հարկ եղած է՝ արտաքոյ դերեզմանի առանց եկեղեցական արարողութեան և հանդիսի թաղել զինա : Լուր տրուեր է Կրօնական ժողովոյ, թէ բաւական ժամանակ ազգային Դաստատանական խորհրդոյ անդամակցութեան պաշտօն վարող ազգայնոյ մը որդին չէ թէ չորս ամիսէ այլ չորս տարիներէ հետէ թողուած է առանց խորհրդոյ մկրտութեան : Կրօնական ժողովն իմանալով զայս ամենայն, որոշեր է չրջաբերականաւ մը պատուիրել եկեղեցականաց ու ծնողաց, որ նորածին երեխաներն չուտով մկրտելու փոյթ տանին ըստ կանոնաց Հայաստանեայց եկեղեցւոյ : Արդ՝ այս չրջաբերականին խմբագրութիւնն յանձնարարեալ է Կրօնական ժողովականաց միոյն, և առաջիկայ չաբթու մէջ պիտի ղրկուի առ որ անկ է :

— Պուքրէշի ազգային եկեղեցւոյ նորոգութեան համար ; տեղւոյն նշանաւոր տիկիններէն աղնուուհի Տիրուհի Մ. Պլյըգլեան 3000 ֆրանք նուիրեր է : Ս.յս նուիրատուութիւնն՝ որ Պուքրէշէն Արևելքի հաղորդուած է, արդարև չնորհակալաց արժանի է և օրինակելի :

— Զրոյց կայ թէ Ս. Պատրիարքը քանի մ'օր յառաջ հրաժարագիր ղրկեր է կայսերական պալատն :

—Օգոստափառ Սուլթանի բժշկապետ Մավրօճէնի փաշա կիւրակէ Ս. Պատրիարք Հօր տեսութեան գնաց :

— Կը լսեմք, թէ Գալաթիոյ թաղական Ճանճնաժողովն որոշեր է՝ չանաչ վճարել հրաժարեալ թաղական խորհուրդէն մնացած 220 լիրայի չափ պարտքն, ինչպէս նաև եկեղեցւոյն կալուածոց սրճուկին պարտքը, և մինչև 1½–2 ամիս բանալ կեդրոնական վարժարանը՝ Գալաթիոյ յատուկ նախակրթարանի մը համար ալ նիւթական ապահովութիւն հայթայթելով կանխաւ : Սոյն Ճանճնաժողովոյ երեք հրաժարեալ անդամոց տեղ ընտրուած են Բարաղամեան Տիդրան, Յովակիմեան Յակոբ և Թորոսեան Մարտիրոս Էֆէնտիք, բայց վերջին երկուքն հրաժարած են :

— Տիղխէն լուր եղած է թէ՝ Կաթողիկոսական ընտրութեան բեկմամբ՝ Ներսէս Սրբազանի կուսակիցք յոյժ վշտացած են, և այժմ չուարած մնացեր են թէ ղ՛վ

(*) Տե՛ս թիւ 1908։

Ընդունելութեան ժամուն պարոն Ա. Ղազարեան ներկայացուց ինձ, որ տասը տարի առաջ ինքն էր ինձ ծանօթացուցած Ռուսիոյ մէջ ապրող հայ գրագէտներուն հետ, եւ որ ներկայ էր եղած Ռուսահայոց Ա. համագումարին։ Ան ինձ ներկայացուց նաեւ իր կողակիցը, որ ինձ ալ ծանօթ էր։

— Ես ինքս, ըսի ես անոր, կ՚ուզէի ձեզ տեսնել։ Ինչպէ՞ս կ՚ապրիք, կ՚աշխատի՞ք։

— Ամէն օր կ՚աշխատիմ, պատասխանեց ան։ Ես ինչպէ՞ս կրնամ չաշխատիլ, երբ ամէն օր ինձ կ՚այցելեն տասնեակ մը հայ գաղթականներ, որոնք ինձմէ կ՚ուզեն, որ գործ մը գտնեմ իրենց համար։ Ես ալ կ՚ընեմ ինչ որ կրնամ։ Ամէն օր ինձ կ՚այցելեն նաեւ ռուս գրագէտներ, որոնք կ՚ուզեն, որ հայ գրականութեան մասին խօսիմ

ՅԳՅՎՍՆ ԳՎԺՈՏՅՈ

= Ընկերներ, ես ձեզ ինչ-որ բան պիտի ասեմ, բայց չգիտեմ՝ ինչպես սկսեմ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է կատարվում իմ հոգում

նի Եւրոպիոյ ամենէն հռչակաւոր իրաւագէտներէն և ամենէն պերճախօս վաստաբաններէն մէկը լինելու վաստքը կը վայելէ ,) և ասկէ այն ջանից՝ ղորս ըրած է Ռուսիոյ և Իտալիոյ մէջ բարեկամական յարաբերութիւններն ամրապնդելու համար :

= Հռոմէն կը հեռագրեն , թէ Հոկտեմբեր 8 ին Թաթաո լինելով Բաթանէլի վրայ , 100 մարդիկ սպանուեցան և 358 հոգի վիրաւորեցան :

= Բեդրսպուրկի Սլաւական մանաւանդ մարմինը վերջին նատին մէջ որոշեց առաջիկայ տարի Ակրամի մէջ գումարել Սլաւներու ընդհանուր ժողով մը , Սլաւաց առաջին Առաքելոյն՝ սրբոյն Բիրիլոսի՝ մահուան հազարամեակին առթիւ : Բոլոնիացիները , Սերպերը , Պուլկարները և Չեխերը մանաւանդ այս որոշման , որ միահամուռ ուրուեցաւ :

= Հոկտեմբեր 2 ի գիշերն Հռոմի մէջ տօնեցաւ չորեքտասաներորդ տարեդարձը ժողովրդային քուէարկութեան՝ որ նուիրագործեց և վաւերացուց Իտալիոյ Թագաւորութեան հետ պապական երկրին միացումը : Բոլոր փողոցները լուսաւորեալ և դրօշազարդեալ էին :

= Գերմանական լրագրաց ցաւ կը յայտնեն Գերմանիոյ մէջ արբեցութեան յառաջդիմութեան վրայ, հաստատելով թէ ուրեք ուրեք ա՛յնչափ շատ գինետուն կայ , որ 32 բնակչաց դիմաց մէկ գինետուն կիյնայ : Ի Պերլին , 119 բնակչաց մէկ հատ . Ի Լիւպէք 1 առ 116 , Համպուրկ՝ 1 առ 71 :

= Միացեալ Նահանգաց նախագահի ընտրութեան օրերը կը մերձենան : Համայն երկրին մէջ մեծ , եռանդուն և հետաքրքրական շարժումներ կրնեն թէ՛ ռամկավարականք և թէ՛ հանրապետականք՝ իրենց ընտրելեաց յաղողութեան համար : Նոյն իսկ երկու կողմանց ընտրելիք քաղաքէ քաղաք չրջելով՝ առենախօսութիւններ կրնեն՝ ժողովուրդը դրաւելու և քուէ չահելու համար : Երկու կուսակցութիւններէ ժողովուրդ , 25000 ով , 30000 ով , չահ ի ձեռին և նուագարանօք պտոյտներ կրնեն , թափորներ կը կազմեն : Ռամկավարականք , ի պատիւ իրենց ընտրելեաց , Շէյպիվիլ քաղաքին մէջ ճաշ տուեր են 40000 անձանց , և այս ճաշին համար՝ ուրիշ ուտելիքներէ զատ , 30 եղինք և 600 ոչխար ք մրթուեր են : Կուսակցութեանց մանաւանդ ասկէ ետքի օրերը կը մարդան առ ժողովուրդն՝ դրամ հանգանակել ի նպաստ ծախուց ընտրական պայքարի :

= Այս օրերս կրթութեան խնդիրն մեծ ուշադրութիւն դրաւած է Պելճիոյ՝ Դաղղիոյ՝ Անգղիոյ և Ռուսիոյ մէջ : Պելճիոյ արդի յետսամիտ նախարարութիւնն՝ որ բանակն ու աղգային ժողովոյ մեծամասնութիւնն իւր կողմն ունի , և յաղողեցաւ՝ նախորդ ազատամիտ նախարարութեան հաստատած կրթական օրինաց տեղ ուրիշ օրէնք մը ընդունիլ տալ խորհրդարանին , մեծ դժուարութեանց կը պատահի՝ այդ օրինաց դործադրութեան ժամանակ : Ս. գատական կուսակցութենէ ժողովուրդն , լի՛ յաստմամբ , դժդոհութեան ծանր ցոյցերէ զատ , ևս դրօշակներ կխոյին կը պարզէ վարժարանաց վրայ ի նշան սդոյ , և նոյն իսկ թագաւորն Պելճիոյ , որ այնքան սիրելի հանդիսացած էր ժողովրդեան՝ իւր տարապայման անմասրութեամբն , արհամարհանաց ենթակայ կը լինի այժմ՝ ազգային ժողովոյ մեծագոյն մասին հետևող լինելով , կրթական նոր օրէնքը վաւերացընելուն համար :

= Գերմանիոյ կառավարութիւնը , նաւատորմին վերջին վոլտէրուն վրայ , համղուելով թէ 150 ծովահրակիր չոգենաւ հարկաւոր են Գերմանիոյ ամբողջ ծովեզերաց պաշտպանութեան համար, որոշեր է ամբողջացընել այդ թիւը :

= Ս. քէրնէվիչէի տեսակցութեան առեն հետևեալ հետաքրքրքրաշարժ միջադէպն տեղի ունեցեր է : Ձաշէն յետոյ երբ երեք կայսերք առանձին կը խօսակցէին սրահին մէկ կողմը , Զարուհին ալ Պիզմարք իշխանին հետ կը տեսնուեր սրահին ուրիշ մէկ կողմը : Զարուհին յանկարծ ուշադրութիւնը դարձնելով կայսերական խրմբին վրայ , չէշտելով ըսեր է Պիսմարք իշխանին . « Ո՛հ , ո՛րչափ երջանիկ եմ՝ երից վեհապետաց այս տեսակցութիւնը նկատելով : Եաս յառաջ տեղի ունենալու էր այս , և միշտ այսպէս մնալու է » : Իշխանը պատասխաներ է . « Ձեր վեհափառութիւնն (Զարուհին) ապահով կրնայ ըլլալ թէ իմ բոլոր կենացս գլխաւոր չանքը պիտի լինի այդ բաղձանաց իրագործուն, և եթէ անխուսափելի պարագայք արգելք լինին , տարբեր վիճակի մէջ ևս ո՛չ ևս Նախարարի պաշտօն պիտի վարեմ » :

= Չինուորագրութիւնն ու զինուորաց հաւաքումն , ամսոյս 10ին սկսաւ ի Պոսնա և ի Հէրսէկ , և կը կատարուի ամենայն խաղաղութեամբ : Աւազակութիւնը բոլորովին անհետացաւ Պոսնիոյ մէջ , և խիստ քիչ կը տեսնուի ի Հէրսէկ : Ժողովուրդն լինքնին կը հալածէ և կոչնչացնէ աւազակներն :

= Սերպիոյ Թիրնովաճ գիւղին հրոսախումբ մը Թիմոք գետն անցնելով՝ պուլղարական հողին վրայ հունձքերը կողոպտեր է , բայց պուլկարական իշխանութիւնք վաներ են զայն : Սպասականներն երկրորդ անգամ անցեր և դարձեալ յետս մղուեր են : Պուլղարական կառավարութիւնն իւր հողին այսպէս բռնաբարման դէմ բողոքեր է , Սոֆիայի ռուսական դործակատարին միջոցաւ :

= Բուսմանիոյ թագաւորն անցեալ չաբաթ օրը լուծեց ազգային ժողովն , և նոր ընտրութիւնք պիտի կատարուին առաջիկայ նոյեմբեր 6 ին :

= Դաղղիոյ և Չինաստանի պատերազմը կը չարունակուի : Ըստ հեռագրաց, յաղողութիւնն և յաղթութիւնը միշտ դաղղիական զօրաց ու նաւուց բաժինն է , իսկ պարտութիւն և մեծ կորուստ՝ չինացւոց , որոց կառավարութիւնն յանչախս կը խրոխտայր ի սկզբան , և դեռ խոնարհութեան երես չբերուցեր :

= Խարթումէն Թայմզ լրագրոյ Թղթակցին հեռագրած անդեկութեանց մէջ հետաքրքրական է հետևեալ ծանօթութիւնը : — «Ա. պրըտամբ արաբաց մէկ ձիաւորը կը բաւէ մեր 200 զօրքն ի փախուստ դարձնելու : Սաաոի պէյ յիսպանուած օրն 8 նիզակակիր ամայացած է այժմ , վասն զի իմիրն ու նորա ընտանիքն եւրոպական ձևով նոր չինուած Մահրիպ Հիսար անուն պալատը կը բնակին : Այդ հնօրեայ պալատն , զոր ժողովուրդն կանուանէ Անիծեալ Պալատ (Լ ֆասը Լ մալըն) , վասն զի իւր կառուցմանէն հետէ ամեն տարի Եմիրի ընտանիքէն մէկը կը մեռնի , այժմ զօրանոց եղած է : Բնիկ ժողովրդեան մէջ աւանդութիւն կայ , թէ այդ պալատան գետնին վրայ ի հնումն Սուրբի մը գերեզմանը գտնուելով պալատան չինութեան ժամանակ քանդուած է , և այդ Սուրբն՝ իւր յաւիտենական հանգստեան վրդովման վրըէժն առնոյ համար՝ ամեն տարի իշխան կամ իշխանուհի մը կը վանէ պալատէն » : Թղթակիցը կը յաւելու , թէ ճշմարիտ է որ ամեն տարի այդ անհատական կորուստը կընէ Էմիրին դերդաստանը . և հետևաբար ընթերցողին կը թողու որոշել , թէ այդ Սուրբին գերեզմանի քանդման պատճառա՞ւ է , որ կը լինի այդ կորուստ, թէ՝ այդ կորստոց պատճառաւ հնարուած է յիշեալ պատմութիւնը :

×× Հնօրեայ ընդանօք մը տեսնուած է վերջին օրերս Բրակայի մէջ , որ երուսաղիմայ Ս. Յովհաննու կարգի շահատակներու պատերազմին մէջ գործած է : 1522 ին , մինչ սոքա Հռոդոս կըզղին բոլոր զօրութեամբ կը պաշտպանէին , Թրքաց մէկ նաւն ընկղմած էր : Այդ նաւուն մէջ գտնուած թնդանօթք դարերէ հետէ ծովու անդնդոց մէջ թաղուած մնալէն յետոյ ամենամեծ աշխատութեամբ նոցա հինդ հատը գործիքներով հանել կարելի եղած է :

×× Զոպրճալէ՝ . — Դասատուն — Երբ տանէն տան երթէ՝ ի՛նչ կը մնայ . — Աշակերտը կը տատամսի պատասխանել . — Դասատուն — Երբ մայրդ քեզ տան վարպա տայ և դու զայն կորնցուցնես՝ բան մը ունեցած կըլլա՞ս : Աշակերտն — Ա՛յո՛ , գրպանիս մէջ ծակ մը :

ՏԻԳՐԱՆ ՍԵԹԵԱՆ
ՆԵՐՇՆԶՄՈՒՆՔ

Սոյն գրքույկն՝ երկրորդ գործն է « Դարուն և Աշուն » ի հեղինակին . ընդհանուր տեսութեամբ նկարագրական արձակ բանաստեղծութիւն մ՚է , նաև ազգային նշանաւոր դրագիտաց ու բանաստեղծից մեծ մասին անձնական նկարագրոյ հետ՝ պարունակելով հեղինակին խորհրդածութիւններն :

Կեդրոնատեղին է Ք. Զէնճիրճեան էֆէնտիի գրատունն , Պօլիս Մահմուտ վալա ճաւտէ . կը վաճառի նաև Պօլսոյ բոլոր գրավաճառաց և Պահեզ-գափուի ջրավաճառաց քով , ի գին 5 դահեկան :

Հայ մտիկն այս օրերս կարևոր երկ մը լոյս տեսաւ , որոյ նըմանները խիստ քիչ անգամ կ՚երևին հայ մատենագրութեան մէջ : Բաղմահմուտ բանասէր և քաջ լեզուաբան , Հ. Սերովբէ վարդապետ Տէրվիշեան հրատարակեց իւր կարևոր գործն , « Հնդեւրոպական Նախալեզուս » անուամբ : Մ՚իմին դիր քով հատոր մ՚է այս՝ 206 էջէ բաղկացեալ : Այս գործը բոլորովին գիտնական աշխատութիւն մը լինելով , սակաւաթիւ օրինակներ ապրատած են : Տարակոյս չունինք թէ ամեն բանասէր և ուսումնասէր աղգայինք պիտի փութան մէկ մէկ օրինակ գնելով զարդարել իրենց գրատունն այնպիսի գործով մը , որ պատիւ կը բերէ թէ՛ հայ լեզուին , թէ՛ հայ գրականութեան և թէ՛ բազմաչխատ հեղինակին :

Թափառական Հրէի երկրորդ և երրորդ տետրերն հրատարակեցան :

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ
ԵՒ
ՍՂԹԱՄԱՐ ՈՒ ՍԻՍ

Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան գրած է Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ ընդհանրական հայրապետութեան , եւ Աղթամարայ ու Սսոյ կաթուղիկոսութեանց հաստատութեան , իրաւասութեան եւ պարտուց ու պաշտաման վրայ , պատմութեամբք՝ արձանագրութեամբք եւ հին ու նոր վաւերական պաշտօնագրովք հաստատեալ գամենայն : Ընթերցողն լիուլի ծանօթութիւն կստանայ Հայաստանեայց Հայրապետութեան եւ Աղթամարայ ու Սսոյ անցեալ եւ ժամանակակից վիճակայ վրայ : Անշուշտ եմք , թէ մեծ կարեւորութիւն ու օգտակարութիւն ունի այս հրատարակութիւնը , մանաւանդ ներկայ ժամանակիս մէջ , յորում ամենայն Հայոց Հայրապետութեան գերագոյն գահն Թափուր կը գտնուի , Սսոյ կաթուղիկոսական խնդիրն կը յուզուի դեռ եւ Պալաժենիայի բարեփոխութեան վրայ կխօսուի : Գեր. Իզմիրլեան քալ հետաքրքրած ու խմաւորած է զայս ամենայն , եւ լուսաւոր ծանօթութիւններ կընծայէ հետաքննին Հայոց : Գրքին սկիզբը զրուած ցանկը աչքէ անցնողն պիտի տեսնէ , թէ ո՛րչափ նշանաւոր անցքեր նշանակեալ են խնամով , եւ քանի՛ նըւիրական ու մեծարելի է Հայկական հարստութեանց միակ մնացորդն եղող Հայրապետութիւնն : կարժէ , որ ամեն Հայ ունենայ հատ մը . կարժէ որ ամեն Հայ Թանգարանի մէջ գլխաւոր տեղ մը բռնէ այս Գիրքը :

կը տանուի լրագրոյս Գրասենեակը , Պօլիս Պալըդ-բազար Նաֆիյէ-խան վերի յարկ թիւ 16 . Պաղչէ-գաբու Ջրբաշխաց Պօղոս աղայի խանութը , կը բաղկանայ 1300 երեսներէ :

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՏՈՒԿ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի , ստամոքսի եւ աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը , ամեն Ջղային ախտաբութեան ուժաթափութեան եւ տխրութեան համար . կը ջնջէ եւ անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը : Սրտի եւ երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի . արիւնը մաքրելով նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ եւ զրգռելով կենսական գործարանները կը ղօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն , կծուութիւն , մաղձային հիւանդութիւններ , որովայնի մէջ լցուած կազեր , գլխի ցաւեր կվանէ , մարսողութիւնը կչափաւորի , եւ մարմինը մաքրութեամբ բոլոր այն ազտեղութիւններէ որ չատ անգամ զանազան հիւանդութեանց ընկերացակատաճառ կըլլան , առողջ ուժեղ եւ բնական դիրքը կդտնուի :

ONCUENT HOLLOWEY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն եւ վերք բուժելու մասին ունեցած պալատական յատկութեանցը չհաւասարիր բան նաեւ ուրիշ դեղ մը : հին կամ նոր թուլացուր վերքեր , ուռեցք , քաղցկեղ (չէրչէնէ) , սրունքից եւ ատամնց վերքեր կամ բոլորովին կանգնին եւ կամ կլաւանան . օգտակար է նաեւ հարբուխի , հազի , սրտի բաբախման , մանաւանդ յօդացաւ (եէչ) ըստ ամենայն հիւանդութեան : Իւր կազդուրիչ եւ զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (ըզրաճա) հիւանդութեան ապաքինիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ կը դիմագրաւէ :

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ , որ կգտնուի ամեն դեղավաճառներու քով , եւ մանաւորապէս Պաղչէ-գաբու Թաշ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը , Թիւ 7 , կը ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն ամբողջ Հոլլօուէյ ի Լոնտոն Օքսֆօրտ փողոց թիւ 533 :

ՏՆՕՐԻՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶԱՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Բիզա-փաշա խան թիւ 3